

NOVI ŽIVOT UNIŠTENIH KNJIGA

Andreja Grošelj

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek
andreja@gskos.hr

Katarina Jukić

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek
katarinam@gskos.hr

Melita Nađ

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek
melita@gskos.hr

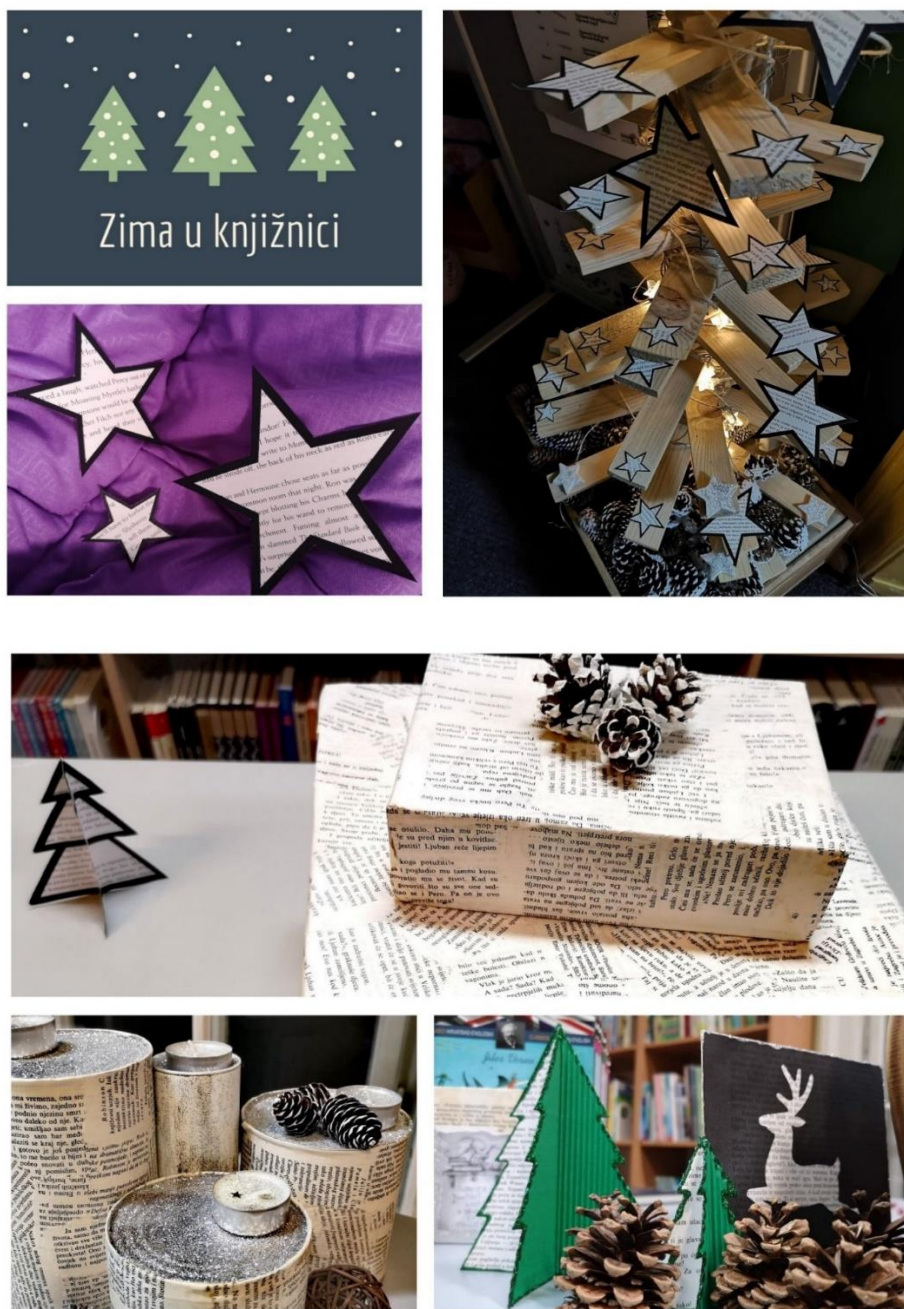
Broj
bibliografske
jedinice

361

Svi mi iz knjižničarske struke upoznati smo s procedurom otpisa knjiga i svjesni smo činjenice da knjige otpisane po osnovi uništenosti zaista više nisu pogodne za čitanje. Mnogi od nas smatraju da od takvih knjiga ipak nema potrebe posve odustati, a mi s Odjela za rad s djecom i mladima Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek neizmjereno smo sretni da to ni ne moramo već ljubav prema knjigama možemo pretočiti u kreativne radionice. Uništene knjige ponekad su u tako lošem stanju da je upitno je li uopće ispravno svrstati ih u otpadni papir, a kamoli što drugo. No i među takvim primjercima bude dijelova koji se još uvijek mogu koristiti, iako na posve drukčiji način no što je knjigama prvenstveno namijenjeno, ali ipak tako da barem dijelom ostanu s nama. Korice i ovitci najčešće se oštete u prevelikoj mjeri pa ćemo se, zbog duljine trajanja razdoblja potrebnog da se sakupi dovoljna količina da završimo započete projekte, detaljnijoj priči o njima posvetiti drugom prilikom. Što se listova knjiga tiče, prikupljanje ide mnogo brže i popriličan je broj, kako ukrasnih tako i uporabnih predmeta u našoj knjižnici, nastao ili ukrašen upravo zahvaljujući tom materijalu i ovdje ćemo podijeliti svoja iskustva sa svima koji žele okušati se u takvom načinu recikliranja.

Najočuvanije listove ili dijelove listova odvajamo za izradu predmeta u slučajevima kada koristimo printer jer prije svega nastojimo paziti da se ne ošteti sam stroj. Ispis printerom uvelike olakšava i ubrzava proces izrade zahtjevnijih motiva i od velike je

pomoći u situacijama kada je potrebno napraviti veći broj što sličnijih oblika. Fotografije u nastavku (slika 1.) prikazuju dvije vrste trodimenzionalnih borića i dio dvostranih zvijezda, kod kojih smo zahvaljujući isprintanim šablonama na jednostavan način postigli da se rubovi stranica gotovo savršeno poklapaju. Zahtjevniji dio izrade takvih ukrasa izrezivanje je motiva, ali je ono vrlo korisna vježba za razvijanje fine motorike mlađih sudionika radionica.

Slika 1. Neki od predmeta izrađenih i ukrašenih različitim tehnikama u kojima su korišteni listovi uništenih knjiga

Kada organiziramo jednostavnu kreativnu radionicu ili ne znamo točan broj polaznika, najčešće se odlučujemo za izradu likova ili modela origamijem. Tradicionalna tehnika te popularne vještine slaganja papira zahtijeva samo papir određenih dimenzija i petnaestak minuta do pola sata vremena. Modularni origami, nešto je veći izazov. Osim određenog broja papira istih dimenzija, potreban je i popriličan broj sati rada ili veći broj sudionika te, priznajemo, vrlo rijetko uspijemo izdvojiti dovoljno vremena da bismo u jednom danu završili započeto. Sličan princip rada kao kod modularnog origamija, gdje se izrađuje veći broj "jednakih" dijelova, koristimo na radionicama koje organiziramo pretežno u zimskim mjesecima jer su naj taj način nastali trenutno najpopularniji božićni ukrasi u Knjižnici. No ovdje se primjenjuje posve drukčija tehnika "slaganja" papira uz koji se koristi dodatni materijal, pribor i alat: olovka, škare, pištolj na vruće ljepljenje i podloga na koju se izrađeni dijelovi spajaju u cjelinu (slika 2.).

Slika 2. Posljednjih nekoliko godina kod nas u knjižnici najpopularniji zimski ukrasi izrađivani su poprilično jednostavnom, ali vremenski ipak nešto zahtjevnijom tehnikom. Za naučiti princip rada i izraditi manji predmet, poput kugle na fotografiji lijevo, dovoljna je jedna radionica u trajanju od dva sata, dok je izradi adventskog vijenca (fotografija desno) potrebno posvetiti više vremena.

Prigodne poruke ili citate najčešće prenosimo čestitkama koje ukrašavamo quilling ili kirigami tehnikom, ali ipak najviše pažnje privuku riječi ili prizori kreirani na stranicama knjige (slika 3.).

Najpoznatija decoupage tehnika ona je u kojoj se koriste salvete. Na našim radionicama salvete koristimo nešto rjeđe jer njihova prozirnost često zahtijeva prethodno bojanje podloge, dok decoupage od papira ne zahtijeva nikakvu posebnu pripremu podloge te ga koristimo za ukrašavanje predmeta izrađenih od svih vrsta materijala (slika 4. i slika 1.). Već godinama ne koristimo posebno ljepilo za decoupage, već svaki sloj papira prije i nakon nanošenja na podlogu, kistom premazujemo mješavinom drvofiksa i vode.

Slika 3. Jedan od rijetkih primjera kada je knjiga u dovoljno dobrom stanju da se iskoriste skoro svi njezini dijelovi.

Slika 4. Tijekom godine nastojimo održati barem jednu decoupage radionicu. Polaznike najčešće upoznajemo s decoupageom od papira budući da je upravo papir najzahvalniji materijal jer ne zahtijeva nikakvu posebnu pripremu predmeta koji se ukrašava.

Papir se može i lagano provući kroz spomenutu mješavinu, slično postupku koji se koristi prilikom kaširanja te ga se potom prislanjanjem zaljepi na željenu podlogu. Naši stari držači za knjige nakon "decoupage makeovera" nisu samo zasjali novim sjajem već su prestali biti opasni po prste jer smo s nekoliko slojeva papira vrlo uspješno ublažili njihove oštre rubove (slika 4.).

Komadići papira koji ostanu nakon provedbe bilo koje od navedenih radionica odvajaju se za radionicu na kojoj izrađujemo reciklirani papir (slika 5.). Cjelokupan proces recikliranja papira, od pripreme starog papira za preradu pa sve do sušenja novonastalog, traje nekoliko dana, ali radionica nije komplicirana i prilagođena je svim dobnim skupinama, a njezina provedba s polaznicima traje u rasponu od jednog do tri sata, ovisno o broju sudionika i količini materijala koji se priprema. Godišnje provedemo desetak takvih radionica, a na svakoj nastane dovoljno recikliranog papira za jednu ili dvije kreativne radionice. Moramo napomenuti da ne pravimo uvijek papir u klasičnom obliku, ponekad to budu papirnate "bombice", koje u sebi kriju sjemenke voća, povrća, začinskog ili ukrasnog bilja te su najmanjim polaznicima zanimljiva pomoć u njihovu vrtlarstvu. Od iste mase mogu se oblikovati i različiti jednostavniji oblici, a uz dodatak ljepila i oni kompliciraniji.

Slika 5. Komadiće različitih vrsta papira i kartona preostale od kreativnih radionica koristimo za izradu novog papira koji se može vidjeti na fotografiji.